

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษาค้นคว้าเรื่องการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง สมุนไพรพื้นบ้าน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวม ข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้

1. การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่อง สมุนไพรพื้นบ้าน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

2. ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่อง สมุนไพรพื้นบ้าน

2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ความเข้าใจ ทักษะการปฏิบัติงาน และ
ชิ้นงาน

2.2 ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญา
ท้องถิ่นเรื่อง สมุนไพรพื้นบ้าน

1. การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่อง สมุนไพรพื้นบ้าน
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ผู้ศึกษาได้สร้างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่อง สมุนไพร
พื้นบ้าน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งมีรายละเอียดของการสร้างแผนการจัด
กิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

1. ศึกษา วิเคราะห์ คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและ
เทคโนโลยี ตามสาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2544 และศึกษาหลักการสอน และวิธีเขียนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้น
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้ ตลอดจนปรึกษาหารือ
วางแผนกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

2. นำข้อมูลที่ได้นำมาสร้างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง สมุนไพรพื้นบ้าน จำนวน
6 แผน ใช้เวลาทั้งหมด 13 ชั่วโมง มีรายละเอียดดังตาราง 1

ตาราง 1 รายละเอียดของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่อง สมุนไพรพื้นบ้าน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	เรื่อง	จำนวนชั่วโมง
1	ภูมิปัญญาท้องถิ่น	2
2	ความหมายและความสำคัญสมุนไพรพื้นบ้าน	2
3	ประโยชน์ของสมุนไพรพื้นบ้าน	2
4	การปลูกพืชสมุนไพร	2
5	การดูแลรักษาพืชสมุนไพร	2
6	การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร	3
รวม		13

โดยแต่ละแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีกิจกรรมที่หลากหลาย เน้นการปฏิบัติจริงเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองตามความถนัด และความสนใจ อาศัยหลักกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสมุนไพรพื้นบ้าน ซึ่งนักเรียนจะคิดวางแผนการปฏิบัติงาน ลงมือปฏิบัติงาน และนำเสนอผลงาน โดยมีครูเป็นผู้คอยให้คำปรึกษาในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.1 จุดประสงค์การเรียนรู้ ในแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสมุนไพรพื้นบ้าน เป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่สามารถวัดได้จริง ซึ่งมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ของสาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว ที่ต้องการให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะ มีคุณธรรม มีทักษะกระบวนการทำงาน และการจัดการ การทำงานเป็นกลุ่ม แสวงหาความรู้ สามารถแก้ปัญหาในการทำงาน รักการทำงาน และมีเจตคติที่ดีต่องานเพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ และมีทักษะในการปฏิบัติงานเป็นระบบอย่างต่อเนื่อง

2.2 สาระการเรียนรู้ของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้มาจากการผสมผสานการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง สมุนไพรพื้นบ้านกับสาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว ได้แก่เรื่อง ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เรียนรู้ภูมิปัญญา

ในจังหวัดเชียงใหม่ การเห็นคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่น เรียนรู้เกี่ยวกับสมุนไพรพื้นบ้าน อุปกรณ์ที่ใช้ในการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรกับภูมิปัญญาท้องถิ่นในโรงเรียน และการไปศึกษาแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่ คือ บ้านพุทธรักษาสมุนไพร แหล่งชุมชนบ้านโจ้ และศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ เรื่องสมุนไพรเล่นพื้นบ้าน ซึ่งสาระการเรียนรู้มีความเหมาะสมต่อการให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ได้เรียนรู้ เพราะมีการจัดการเรียนรู้ที่ให้ภาคความรู้ ก่อนลงมือปฏิบัติจริงกับภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับของสมุนไพรพื้นบ้าน

2.3 กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่อง สมุนไพรพื้นบ้าน โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้ใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยเน้นกิจกรรมการเรียนรู้สู่การปฏิบัติจริง เปิดโอกาสให้นักเรียน ได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง อาศัยหลักกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบ ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ซึ่งนักเรียนมีการวางแผนปฏิบัติงาน ลงมือปฏิบัติงาน และนำเสนอผลงาน โดยมีครูและภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นผู้คอยให้คำปรึกษาในระหว่างเรียน และนอกเวลาเรียน

2.4 สื่อและแหล่งการเรียนรู้ มีการใช้สื่ออย่างหลากหลาย เช่น แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ศูนย์คอมพิวเตอร์ในโรงเรียน วัสดุ อุปกรณ์สมุนไพรในท้องถิ่น ใบความรู้ต่างๆ ตัวอย่างของสมุนไพรพื้นบ้าน ตลอดจนสื่อที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น รูปภาพ บัตรกิจกรรม เป็นต้น

2.5 การวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ ใช้กระบวนการวัดผลประเมินผลที่หลากหลาย ตามสภาพจริง ตรวจสอบพฤติกรรมการเรียนรู้ได้ครบตามจุดประสงค์ ได้แก่ การสังเกต ความสนใจ การตอบคำถาม การมีส่วนร่วม การอภิปราย ทักษะการปฏิบัติงาน และประเมินชิ้นงาน

3. นำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้เรื่องสมุนไพรพื้นบ้าน ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไข ได้ข้อเสนอแนะ ซึ่งมีข้อปรับปรุงดังนี้

3.1 ปรับสาระสำคัญและเนื้อหาใบความรู้ในแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีความกระชับและชัดเจนขึ้น

3.2 ปรับจุดประสงค์การเรียนรู้ให้ครอบคลุมเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้

3.3 กิจกรรมการเรียนรู้เน้นให้นักเรียน ได้ศึกษาแหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น

4. การนำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่อง สมุนไพรพื้นบ้าน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ หาข้อบกพร่องและได้ปรับปรุงแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง สมุนไพรพื้นบ้าน ดังนี้

4.1 ด้านสาระการเรียนรู้ได้ปรับแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้มีเนื้อหาในใบความรู้ที่เข้าใจง่ายมากขึ้นให้เหมาะสมกับเวลากิจกรรมการเรียนรู้

4.2 ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ได้เพิ่มกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น แผนการเรียนรู้ที่ 2 และ 3 เพิ่มการค้นคว้าจากอินเทอร์เน็ต

4.3 สื่อการเรียนรู้ได้เพิ่มเติมการค้นคว้าจากอินเทอร์เน็ต เพื่อสร้างความสนใจของผู้เรียนอีกทั้งเพื่อเพิ่มเทคนิคในการศึกษาค้นคว้าที่น่าสนใจ และยังเป็นการพัฒนาทักษะการใช้สื่อสารสนเทศแก่นักเรียนอีกด้วย

ด้วยกระบวนการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่องสมุนไพรพื้นบ้าน ที่กล่าวมาจึงได้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนซึ่งสามารถที่จะนำไปใช้ในการสอนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ได้อย่างเหมาะสมนักเรียนเกิดการเรียนรู้ และมีทักษะกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบ ตลอดจนชิ้นงานที่สร้างขึ้นมามีคุณภาพ บรรลุวัตถุประสงค์ของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตั้งไว้

2. ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในเรื่อง สมุนไพรพื้นบ้าน

2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ความเข้าใจ ทักษะการปฏิบัติงานและชิ้นงาน

การศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านความรู้ความเข้าใจ ทักษะการปฏิบัติงาน และชิ้นงาน ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์คะแนนคำนวณเป็นคำร้อยละแล้วนำมาเทียบกับเกณฑ์ของกรมวิชาการได้ผลปรากฏตามตาราง 2

ตาราง 2 คะแนนและค่าร้อยละของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ความเข้าใจ
ทักษะการปฏิบัติงานและชิ้นงานของนักเรียน เรื่อง สมุนไพรพื้นบ้าน

นักเรียน คนที่	คะแนน ความรู้ ความเข้าใจ (30 คะแนน)	คะแนน ทักษะ ปฏิบัติงาน (60 คะแนน)	คะแนน ชิ้นงาน (60 คะแนน)	รวม คะแนน (150 คะแนน)	คิดเป็น ร้อยละ
1	23	51	49	123	82.00
2	23	54	56	133	88.67
3	26	58	58	142	94.67
4	25	52	48	125	83.33
5	25	56	58	139	92.67
6	25	48	53	126	84.00
7	26	55	56	137	91.33
8	27	53	52	132	88.00
9	25	58	58	141	94.00
10	23	56	56	135	90.00
11	25	56	56	137	91.33
12	24	54	52	130	86.67
13	24	52	58	134	89.33
14	23	57	58	138	92.00
15	21	49	55	125	83.33
16	26	56	58	140	93.33
17	25	52	49	126	84.00
18	29	58	58	145	96.67
19	24	56	56	136	90.67
20	24	54	56	134	89.33
21	28	53	58	139	92.67
22	26	54	56	136	90.67
23	24	57	54	135	90.00

นักเรียน คนที่	คะแนน ความรู้ ความเข้าใจ (30 คะแนน)	คะแนน ทักษะ ปฏิบัติงาน (60 คะแนน)	คะแนน ชิ้นงาน (60 คะแนน)	รวม คะแนน (150 คะแนน)	คิดเป็น ร้อยละ
24	22	58	52	132	88.00
25	21	56	54	131	87.33
26	20	54	58	132	88.00
27	22	53	56	131	87.33
28	23	54	56	133	88.67
29	26	48	52	126	84.00
30	27	53	52	132	88.00
31	28	50	52	130	86.67
32	25	52	56	133	88.67
33	22	56	58	136	90.67
34	23	54	56	133	88.67
35	25	58	58	141	94.00
36	26	58	54	138	92.00
				ค่าเฉลี่ย	89.19

จากตาราง 2 พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ความเข้าใจ ทักษะ
การปฏิบัติงานและชิ้นงาน มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 89.19 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ระดับ ดีมาก

2.2 ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่อง สมุนไพรพื้นบ้าน

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่องสมุนไพรพื้นบ้าน

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านเนื้อหา			
1. เนื้อหาที่เรียนเหมาะกับสภาพท้องถิ่น	4.06	0.71	มาก
2. เนื้อหาที่จัดขึ้นสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน	4.00	0.86	มาก
3. เนื้อหาที่จัดขึ้นไม่ยากจนเกินไปและเข้าใจได้ง่าย	4.12	0.72	มาก
4. เนื้อหาน่าสนใจ	4.00	0.78	มาก
ด้านกิจกรรมการเรียนรู้			
5. นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกับภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.26	0.80	มาก
6. มีกิจกรรมที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	3.94	0.82	มาก
7. การจัดการเรียนการสอนมีรูปแบบที่หลากหลาย	4.12	0.72	มาก
8. นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยวิธีฝึกปฏิบัติจริงกับภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.04	0.72	มาก
9. นักเรียนได้ความรู้ และมีความเข้าใจเรื่องสมุนไพรพื้นบ้าน	4.12	0.77	มาก
ด้านสื่อการเรียนการสอน และแหล่งการเรียนรู้			
10. นักเรียนหาวัสดุในท้องถิ่นได้ง่าย	4.12	0.72	มาก
11. สื่อการเรียนรู้เหมาะสมและเพียงพอต่อกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.10	0.71	มาก
12. สถานที่ หรือแหล่งเรียนรู้เหมาะสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่น่าสนใจ	4.10	0.81	มาก
13. นักเรียนรู้จักวิธีใช้เครื่องมือในการปฏิบัติงาน	4.30	0.76	มาก
ด้านผลที่ได้รับ			
14. นักเรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้	4.38	0.70	มาก
15. นักเรียนเห็นคุณค่าของสมุนไพรพื้นบ้าน	4.16	0.82	มาก
16. นักเรียนเกิดความรักและหวงแหนศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นมากขึ้น	4.11	0.54	มาก
เฉลี่ยรวม	4.12	0.74	มาก

จากตาราง 3 พบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้
 ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้เรื่องสมุนไพรพื้นบ้านนั้นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$)
 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าเรื่องที่นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ นักเรียน
 สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ($\bar{X} = 4.38$) นักเรียนรู้จักวิธีใช้เครื่องมือ
 ในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.30$) และนักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกับภูมิปัญญาท้องถิ่น
 ($\bar{X} = 4.26$) นอกนั้นอยู่ในระดับมาก ทุกเรื่อง

การวิเคราะห์ความคิดเห็นทั่วไปของนักเรียนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้
 ภูมิปัญญาท้องถิ่นในเรื่องสมุนไพรพื้นบ้านได้ผลดังนี้

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าได้เรียนรู้ถึง
 ภูมิปัญญาในท้องถิ่นซึ่งเป็นเรื่องที่ตนเองไม่เคยสนใจมาก่อน ทำให้ได้รับความรู้เพิ่มมากขึ้น
 อีกทั้งได้รับความสนุกสนาน ความคิดสร้างสรรค์ และรู้จักศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น
 มากขึ้น ส่งผลให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเองและยังสามารถนำความรู้ไปถ่ายทอดให้คนรุ่น
 หลังได้อีก นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ค้นคว้าและฝึกการปฏิบัติจริง นักเรียน
 ยังได้นำความรู้ที่ได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้อีกด้วย